UNDERSØGELSE AF FISKEBESTANDEN PÅ 13 ETABLEREDE GYDESTRYG I RÅSTED LILLEÅ, ET TILLØB TIL STORÅ

Holstebro Kommune 2012
Michael Deacon,
Jakob Larsen

Indledning:

Råsted Lilleå, der har sit udspring øst for Ørnhøj, er ca. 35 km. lang og løber igennem Herning og Holstebro Kommuner. Den løber ud i Storå ved Vemb (se kort).

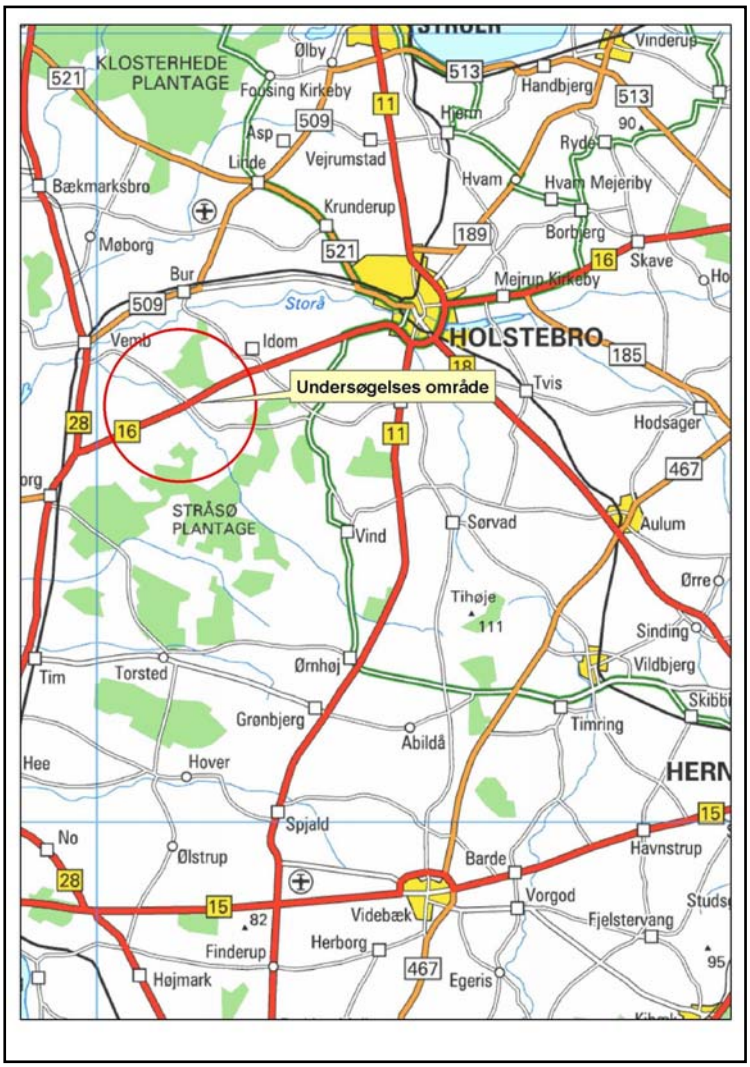

I dagene 30 aug. til 2 sept blev fiskebestandene undersøgt (artssammensætning og aldersstruktur for laks og ørreder) ved brug af den såkaldte udtyndingsmetode, hvor en given strækning befiskes mindst 2 gange, og hvor de fangne fisk ikke genudsættes, før fiskeriet er helt afsluttet.

Der blev elfisket på 4 restaurerede delstrækninger af åen op- og nedstrøms hovedvej 16, hvor Holstebro kommune i overensstemmelse med National forvaltningsplan for laks har fjernet dambrugenes stemmeværker, genslynget vandløbet og udlagt gydegrus (se bilag 1). Stationen længst nedstrøms ligger i et område, der er restaureret af Naturstyrelsen. I alt blev der elfisket på 13 stryg der er befisket i hele deres længde.

Vejret var stille, med solskin og ingen nedbør. Vandstanden i åen var normal. På strækningen nedstrøms Nymølle Dambrug var der slået grøde med båd 3 uger tidligere.

I undersøgelsesområdet, er middelvandføringen 1380 l/s ved Nymølle Dambrug og 1780 l/s ved Vester Hvoldal Dambrug.

Vandløbets faunaklasse ligger mellem 6 og 7 (2012) i undersøgelsesområdet.

Der er udsat 3000 stk. ½ års laks ved Nymølle Dambrug, og 2000 stks. ved Christiansminde Dambrug d. 5. oktober 2011. D. 13. april 2012 er 4500 stk. 1års laks udsat ved skoven opstrøms Nymølle. Alle laks er fedtfinne-klippet og de 1års har også nosetag.
Ingen udsætning af ørreder indenfor undersøgelsesområdet.

Tak til Holstebro Fiskeriforening, John, Lars, Martin, Gunnar, Kristian, Allan og Peter der var medhjælpere under elfiskeriet.

Projektområde 1

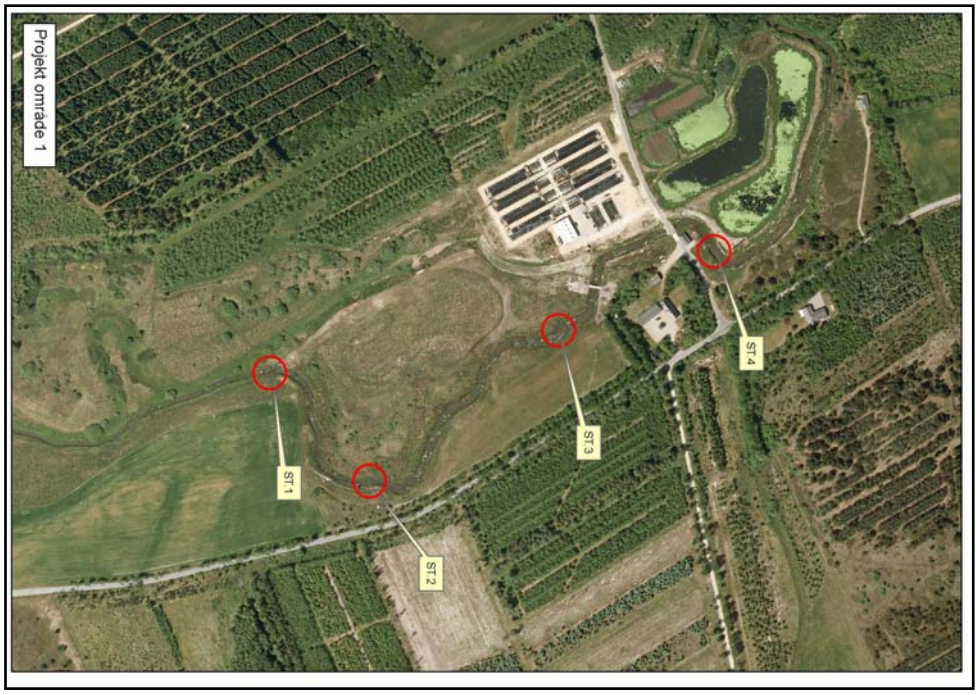

Område 1 er beliggende ved Nymølle Dambrug (se kort i bilag 1). Der er elfisket d.30-08-2012 på 4 af de 22 udlagte stryg fra 2007-2008.

Station 1: Vandet var klart og strømmen **jævn** til god. Bundforhold: Sandet, gruset og stenet. Stryget var præget af sandaflejringer der dækkede ca. 40%. Vandranunkel var den dominerende vandplante og dækkede ca. 45 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, ærenpris og forglemmigej.
Der var laks og ørreder og andre fiskearter såsom elritse, ål, 3-pigget hundestejle og lampret.

ST.	LAKS pr.100m²		FEDTFINNEKLIPPET LAKS	ØRRED pr.100m²	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
1	16	7	2	17	<1

Station 2: Vandet var klart og strømmen jævn til god. Bundforhold: Blødt, **sandet** og gruset. Sandet dækkede det meste af stryget, ca. 80%. Vandranunkel, der var den dominerende vandplante dækkede ca. 60 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, ærenpris, sideskærm og vandstjerne.
Foruden laks og ørreder blev der også 3-pigget hundestejle fanget.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
2	19	16	2	5	3

Station 3: Vandet var klart og strømmen jævn til **god**. Bundforhold: Sandet og gruset. Sandet dækkede ca. 35% af stryget. Vandranunkel, der var den dominerende vandplante dækkede ca.70 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, ærenpris, vandstjerne, sødegræs, vandspire og sideskærm.
Af andre fiskearter end laks og ørred var der elritse, ål, 3-pigget hundestejle og lampret.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
3	35	7	1	25	2

Station 4: Vandet var klart og strømmen god. Bundforhold: Sandet og gruset. Stryget havde sandaflejringer i kanterne, ca. 20 % dækning. Den dominerende plante vandranunkel dækkede ca. 25 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, ærenpris, sideskærm og vandstjerne. Af andre fiskearter end ørred og laks blev der fanget skrubbe, 3-pigget hundestejle og lampret.

ST.	LAKS pr.100m²		FEDTFINNEKLIPPET LAKS	ØRRED pr. 100m²	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
4	81	11	1	19	1

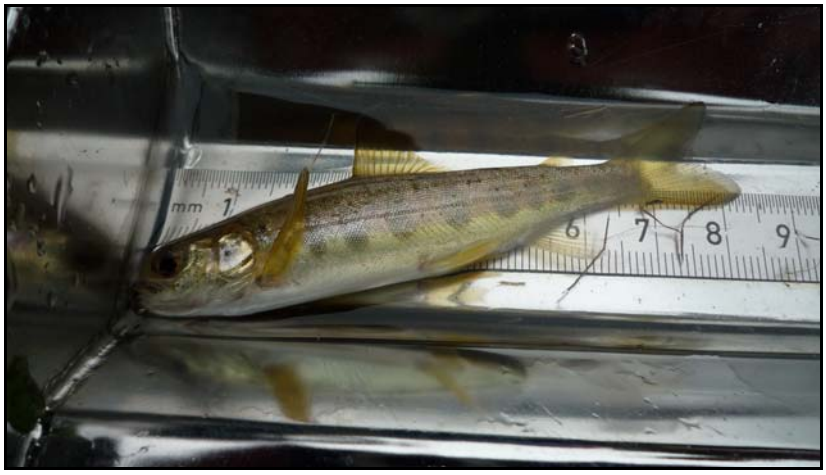

Lakseyngel

Projektområde 2

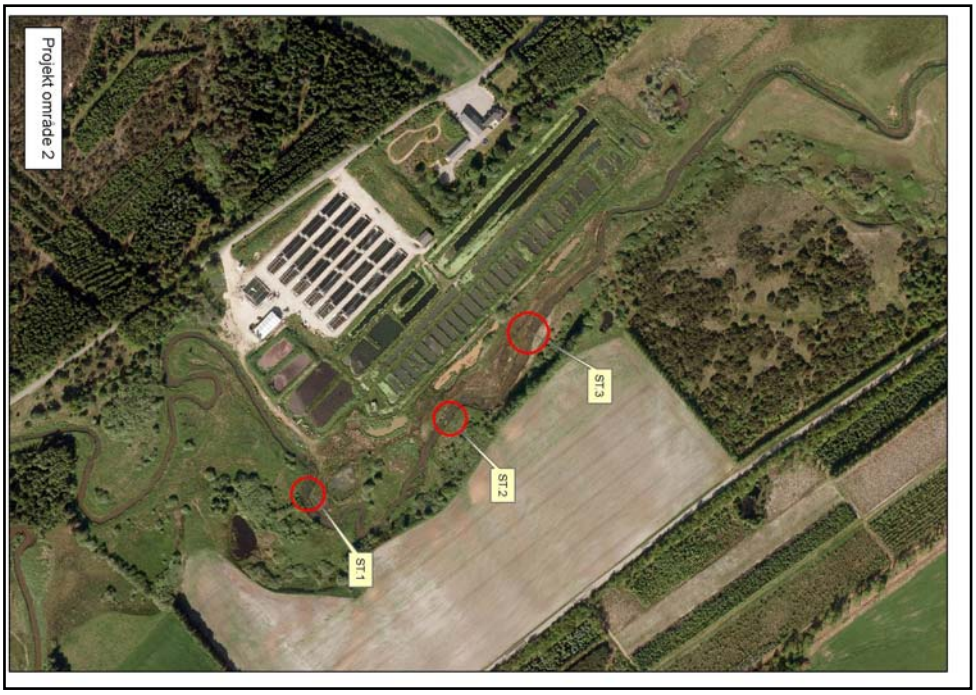

Område 2 er beliggende ved Christiansminde Dambrug (se kort i bilag 1). Der er elfisket d.31-08-2012 på 3 af de udlagte stryg fra 2008.

Station 1: Vandet var klart og strømmen god. Bundforhold: **Sandet** og gruset. Sandaflejringer dækkede ca. 50% af stryget. Vandranunkel, der var den dominerende vandplante dækkede ca. 50 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop.
Foruden laks og ørred blev der fanget 3-pigget hundestejle og lampret.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
1	38	12	2	20	0

Station 2: Vandet var klart og strømmen god. Bundforhold: **Sandet**, gruset og stenet. Sandet dækkede ca. 60% af stryget. Vandranunkel dækkede ca. 50 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, ærenpris, sideskærm og vandstjerne.
Af andre fiskearter udover laks og ørred var der 3-pigget hundestejle og lampret.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
2	43	7	0	24	0

Station 3: Vandet var klart og strømmen god. Bundforhold: Sandet, gruset og stenet. Sandet dækket ca. 30% af stryget. Vandranunkel, der var den dominerende vandplante dækkede ca. 40 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop og vandstjerne.
Af andre fiskearter end laks og ørred var der ål, 3-pigget hundestejle og lampret.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
3	57	9	1	28	<1

Projektområde 3

Område 1 er beliggende ved Råsted Gl. Mølle Dambrug (se kort i bilag 1). Der er elfisket d.01-09-2012 på 4 af de udlagte stryg fra 2008-2009.

Station 1: Vandet var klart og strømmen god. Bundforhold: Blødt, **sandet** og gruset. Stryget var præget af sandaflejringer, ca. 60% af stryget var dækket. Vandranunkel var den dominerende vandplante og dækkede ca. 25 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, sideskærm, andemad og vandpest.
Af andre fiskearter end ørred og laks var der ål, 3-pigget hundestejle, stalling, skrubbe, regnbueørred og lampret.

ST.	LAKS pr. 100m^2		FEDTFINNEKLIPPET LAKS	ØRRED pr. 100m^2	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
1	20	10	1	11	<1

Station 2: Vandet var klart og strømmen god. Bundforhold: blødt, **sandet**, **gruset** og stenet. Sandet dækkede ca. 35% af stryget. Vandranunkel dækkede ca. 20 % af stryget og var den dominerende vandplante. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, vandpest, andemad og vandstjerne.
Der blev fanget laks og ørred, men også regnbueørred, skrubbe, ål, lampret og 3-pigget hundestejle.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
2	21	6	0	15	<1

Station 3: Vandet var klart og strømmen jævn til god. Bundforhold: blødt, **sandet**, **gruset** og stenet. Sandet dækkede ca. 35% af stryget. Vandranunkel, der var den dominerende vandplante dækkede ca. 20 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, ærenpris, vandstjerne, sødegræs, vandpest, andemad og sideskærm.
Af andre fiskearter end laks og ørred blev der fanget skrubbe, regnbueørred, 9-pigget hundestejle, 3-pigget hundestejle og lampret.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
3	17	0	0	24	2

Station 4: Vandet var klart og strømmen **jævn** til god. Bundforhold: Sandet, stenet og gruset. Stryget var dækket af ca. 30% sandaflejringer. Vandranunkel den dominerende vandplante, dækkede ca. 20 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, kildemos, vandpest, andemad og vandstjerne.
Af andre fiskearter end ørred og laks blev der fanget skrubbe, 3pigget hundestejle, lampret og ål.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
4	5	3	0	7	<1

Ældre laks

Projektområde 4

Område 4 er beliggende ved Vester Hvoldal Dambrug og Øgelstrupvej 2 (se kort i bilag 1). Der er elfisket d.02-08-2012 på 2 af de udlagte stryg fra 2009 og 2010.

Station 1: Vandet var klart og strømmen god til frisk. Bundforhold: Sandet, **gruset** og **stenet**. Sandet dækkede ca. 10% af stryget. Mere et stejlestryg end et gydestryg. Vandranunkel der var den dominerende vandplante dækkede ca. 55 % af stryget. Af andre vandplanter var der pindsvineknop, vandpest og vandstjerne.
Af andre fiskearter end ørred og laks blev der fanget ål, skrubbe, strømskalle og 3-pigget hundestejle.

ST.	LAKS pr. 100m^2		FEDTFINNEKLIPPET LAKS	ØRRED pr. 100m^2	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
1	19	6	0	5	0

Station 2: Vandet var klart og strømmen **jævn** til god. Bundforhold: Sandet og **gruset**. Sandaflejringer dækkede ca. 15% af stryget. Vandranunkel var den dominerende vandplante og dækkede ca. 35 % af stryget. Af andre vandplanter kan nævnes pindsvineknop, ærenpris, forglemmigej, andemad og vandstjerne.
Udover ørred og laks blev der fanget 3-pigget hundestejle, ål, strømskalle, grundling og skrubbe.

ST.	**LAKS pr. 100m^2**		**FEDTFINNEKLIPPET LAKS**	**ØRRED pr. 100m^2**	
	0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
2	1	<1	0	1	<1

Grundling

Diskussion:

Fiskebestanden var domineret af laks og ørreder. Der er fanget 587stk. lakseyngel (0+)/137stk. ældre laks (≥1+) og 361stk. ørredyngel(0+)/15stk. ældreørreder (≥1+) i alt. Der var naturlig lakseyngel (5-11cm.) og ørredyngel (5-12cm.) på alle de 13 befiskede stryg. For ældre laks var der fisk på 12 stryg og ældre ørreder på 10 af de 13 stryg. De 13 stryg er befisket i hele deres længde.

PROJEKTOMRÅDE	ST.	LAKS pr. 100m^2		FEDTFINNE-KLIPPET LAKS	ØRRED pr. 100m^2	
		0+	≥ 1+		0+	≥ 1+
1	1	16	7	2	17	<1
	2	19	16	2	5	3
	3	35	7	1	25	2
	4	81	11	1	19	1
2	1	38	12	2	20	0
	2	43	7	0	24	0
	3	57	9	1	28	<1
3	1	20	10	1	11	<1
	2	21	6	0	15	<1
	3	17	0	0	24	2
	4	5	3	0	7	<1
4	1	19	6	0	5	0
	2	1	<1	0	1	<1

Tætheden for lakseyngel lå på mellem 1 og 81 (i gennemsnit 29) pr. 100m^2 og for ørredyngel på mellem 1 og 28 (i gennemsnit 15) pr.100m^2.
Tætheden for ældre laks lå på mellem 0 og 16 (i gennemsnittet 8) pr. 100m^2 og for ældre ørred på mellem 0 og 3 (i gennemsnit 1) pr.100m^2.
På projektområder **1**/4 og **2**/1, **2**/2 og **2**/3 er der den højeste tæthed af lakseyngel, her var strømmen god.

Sammenligning med Ribe Å-systemets tilløb Hjortvad Å: Elfiske data viste en yngeltæthed for laks på mellem 41 og 181 (i gennemsnit 80) pr. 100m^2. Data stammer fra 2009 og DTU 2012. Fiskeriet i Hjortvad Å er foretaget på kunstigt anlagte gydestryg, udlagt i 2008. Det er især et stryg i Hjortvad Å der trækker gennemsnittet op. Det er på 181 lakseyngel pr. 100m^2. Ellers lå yngel tætheden på mellem 41 og 56 (i gennemsnit 43) på lakseyngel pr. 100m^2. Der er også fanget ørredyngel, ældre ørreder og ældre laks, men der er ikke beregnet tætheder. Strygene i Hjortvad Å er anlagt med en promille på mellem 4 og 5, strygene i Råsted Lille Å er anlagt med en mindre promille. Promillen kan have betydning for sandaflejring på strygene. I Hjortvad Å er sandaflejringerne noget mindre end i Råsted Lille Å.

De udsatte ½ års og 1 års laks der alle var 1+ på undersøgelsestidspunktet var fedtfinneklippede og kunne derved skelnes fra de vilde laks. Det gav mulighed for fangst af op til 9500 1+ laks der var udsat og fedtfinneklippet. Der blev kun fanget 10 af de fedtfinneklippede laks men 137 ≥1+ vilde laks der ikke var fedtfinneklippet.

Projektområde 1	Vildlaks pr. meter vandløb	Vildørred pr. meter vandløb
St. 1	1,6	1,2
St. 2	1,8	0,4
St. 3	4,6	3,0
St. 4	6,0	1,3

Projektområde 2	Vildlaks pr. meter vandløb	Vildørred pr. meter vandløb
St. 1	4,0	1,6
St. 2	4,5	2,2
St. 3	5,6	2,4

Projektområde 3	Vildlaks pr. meter vandløb	Vildørred pr. meter vandløb
St 1	3,6	1,4
St. 2	2,2	1,2
St. 3	0,9	1,4
St. 4	0,6	0,6

Projektområde 4	Vildlaks pr. meter vandløb	Vildørred pr. meter vandløb
St 1	2,0	0,4
St. 2	0,1	0,1

Tabellen viser antal vildlaks (yngle/ældre) og ørreder (yngel/ældre) pr. meter befisket stryg i vandløbet.

Ørredyngel

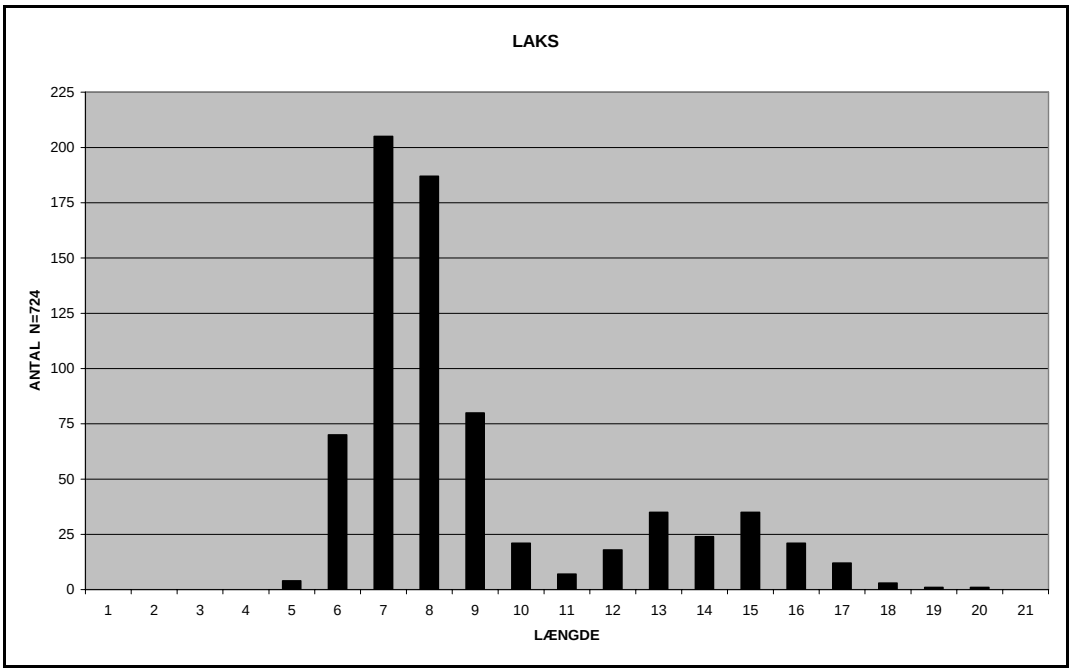

Længdefordelingen for laks viser; lakseyngel (0+) fra 5cm. - 11cm. og ældre laks (≥1+) 11cm. – 20cm. Der er sandsynligvis kun 2 årgange repræsenteret. Der er ikke taget skælprøver fra fiskene.

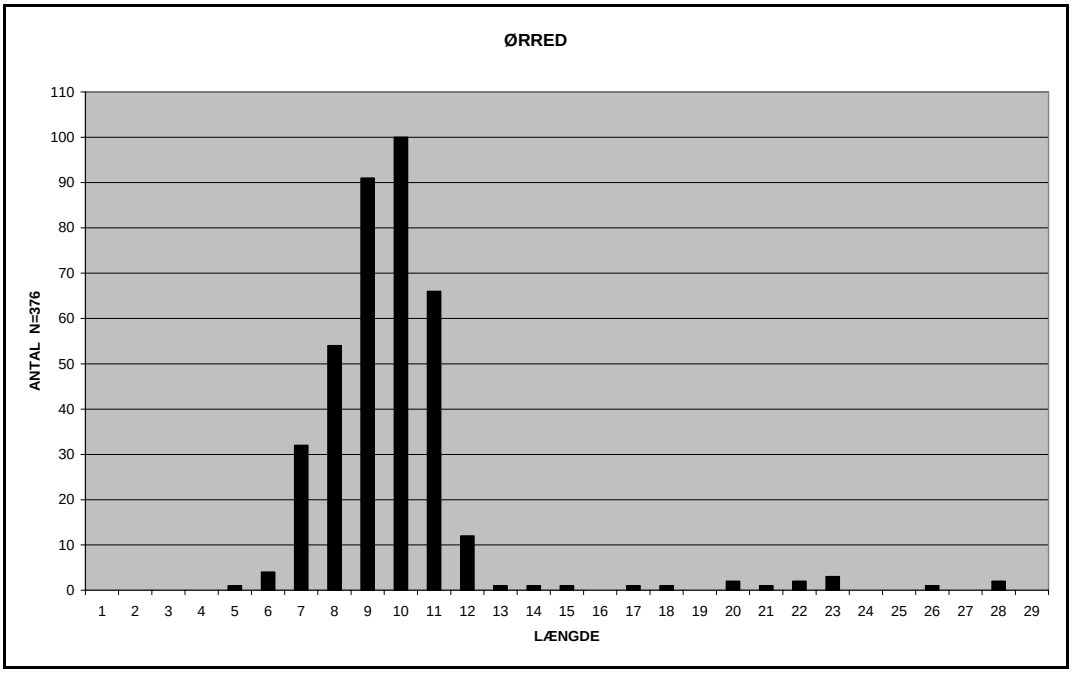

Længdefordelingen for ørred viser; ørredyngel (0+) fra 5cm. - 12cm. Der er flere årgange af ældre ørreder repræsenteret men for få fisk til at skelne de enkelte årgange. Der er ikke taget skælprøver fra fiskene.

PROJEKTOMRÅDE	ST.	LAMPRET	ÅL	3PH	9PH	SKRUBBE	STRØMSKALLE	REGNBUE	ELRITSE	GRUNDLING	STALLING
1	1	X	X	X					X		
	2										
	3	X	X	X					X		
	4	X		X		X					
2	1	X		X							
	2	X		X							
	3	X	X	X							
3	1	X	X	X		X		X			X 0+
	2	X	X	X		X					
	3	X		X	X	X		X			
	4	X	X	X		X					
4	1		X	X		X	X				
	2		X	X		X	X			X	

Laks og ørred var de dominerende arter. Der blev fanget 10 øvrige arter; lampret, ål, 3-pigget hundestejle, 9-pigget hundestejle, skrubbe, strømskalle, regnbueørred, elritse, grundling og stalling. 3-pigget hundestejle forekom talrig på alle de 13 stryg. Lampretten forekom på10 stryg. Skrubbe forekom enkeltvist på 7 stryg. Ål forekom enkeltvist på 7 stryg og 5 stk. i projektområde **3**/1. De andre arter forekom på 1 eller 2 af de 13 stryg. Stallingfangsten var 1 stk. 0+ individ i projektområde **3**/1. Stalling har tidligere optrådt talrig i Råsted Lilleå.

Elfiskeriet

Projektområde 1

St.	Gns. bredde m.	Dybde cm.			Strøm	Vand	Bund	Vegetations dækning %	Sanddækning %
		min.	midl.	maks.					
1	7	15	60	100	**Jævn**/God	Klart	Sandet/Stenet/Gruset	45	40
2	5	30	70	100	Jævn/God	Klart	Blød/**Sandet**/Gruset	60	80
3	11	20	40	110	Jævn/**God**	Klart	Sandet/Gruset	70	35
4	6,5	30	50	80	God	Klart	Sandet/Gruset	25	20

Projektområde 2

St.	Gns. bredde m.	Dybde cm.			Strøm	Vand	Bund	Vegetations dækning %	Sanddækning %
		min.	midl.	maks.					
1	8	20	50	80	God	Klart	**Sandet**/gruset	50	50
2	9	10	50	80	God	Klart	**Sandet**/Gruset/Stenet	50	60
3	8,5	25	50	100	God	Klart	Sandet/Gruset/Stenet	40	30

Projektområde 3

St.	Gns. bredde m.	Dybde cm.			Strøm	Vand	Bund	Vegetations dækning %	Sanddækning %
		min.	midl.	maks.					
1	12	15	45	80	God	Klart	Blød/**Sandet**/Gruset	25	60
2	8	20	45	100	God	Klart	Blød/**Sandet/Gruset**/Stenet	20	35
3	5,5	20	50	70	Jævn/God	Klart	Blød/**Sandet/Gruset**/Stenet	20	35
4	8	20	60	110	**Jævn**/God	Klart	sandet/stenet/gruset	20	30

Projektområde 4

St.	Gns. bredde m.	Dybde cm.			Strøm	Vand	Bund	Vegetations dækning %	Sanddækning %
		min.	midl.	maks.					
1	8	25	50	70	God/Frisk	Klart	Sandet/**Gruset**/**Stenet**	55	10
2	8	30	75	110	**Jævn**/God	Klart	Sandet/**Gruset**	35	15

Vandløbet har en enorm transport af sand. Sandet findes naturligt i området, som Råsted Lilleå gennemløber. På strygene lå der sandaflejringer på mellem ca. 15 til 80 %. Det var især omkring vandranunkelplanter at sandet blev aflejret. En udtynding af vandranunkelplanter på strygene kan måske afhjælpe dette fænomen. Generelt var der sand indlejeret mellem gruset, det kan have en negativ effekt på ørred og lakseæg der ligger nedgravet i gruset i flere uger. Der var generelt standpladser til flere laks og ørreder både yngel og ældre fisk. Bredzonen var mange steder uden laks og ørreder, normalt ville især ørreden indtage standplads her.
I projektområde 4 vil stryg 1 kunne forlænges og derved skabe et bedre og større gydestryg.

Hanlaks i gydedragt.

Bilag 1:

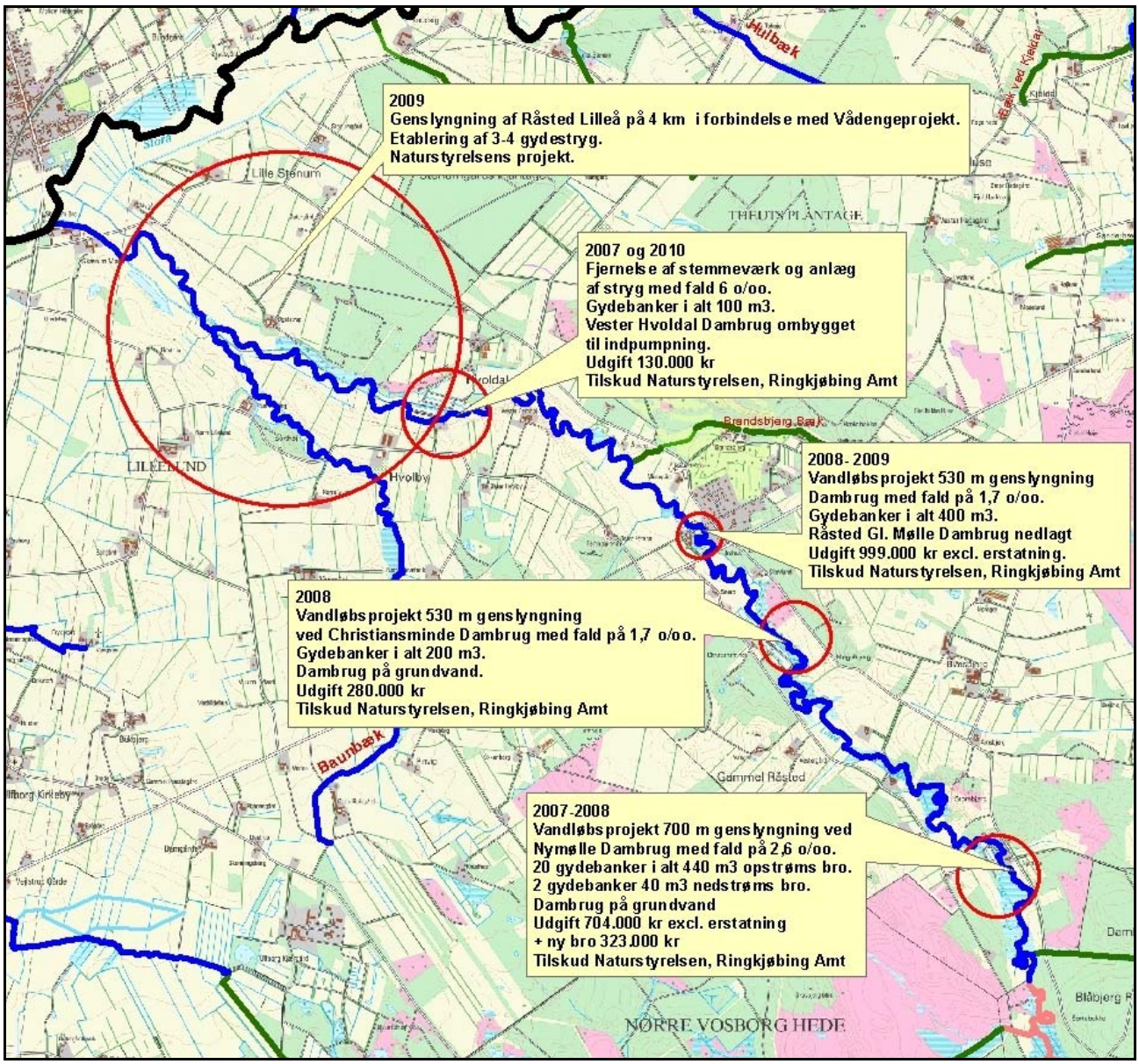

Oversigtskort over projektområder